Czytanki Stenograficzne

Wydawnictwo Zespołu Tow. Stenograficznych syst. Gabelsb.-Polińskiego Woj. Śl. i Zagł. Dąbr. pod redakcją A. Junga.

ROK I WRZESIEŃ 1928 NR. 1

TREŚĆ:

Od Redakcji * Stulecie Stenografji polskiej * „Dym" nowelka stenogramem * Sprawozdania i korespondencje * Bibljografja.

Redakcja i Administracja Katowice, ulica Francuska l. 17.
Nakład 2000 egzpl.

Od Redakcji.

Wydając pierwszy numer „Czytanek Stenograficznych", podejmujemy inicjatywę w kierunku ożywienia ruchu wydawniczego w dziedzinie poważnej lektury stenograficznej.

Mimo braku wszelkiego poparcia ze strony czynników rządowych i społecznych, ruch stenograficzny w Polsce rozwija się coraz pomyślniej, a sytem Gabelsbergera-Polińskiego stał się siłą faktu jedynie panującym systemem w całej Rzeczypospolitej, rugując w drodze dalszego rozwoju wszelkie inne systemy z różnych instytucyj społecznych i zakładów naukowych.

Ponieważ wszelki rozwój kulturalny zależy ściśle od warurków gospodarczych, zrozumiałem jest, że Górny Śląsk jako metropolja przemysłu polskiego, patronuje rozwojowi stenografji intensywniej niż inne dzielnice Polski; wynikiem zaś tego procesu jest większy przyrost sił, a następnie także organizacyj zawodowych, których rzecznikiem jest właśnie Zespół Towarzystw Stenograficznych syst. Gab.-Polińskiego Woj. Śląskiego i Zagłębia Dąbrowskiego.

„Czytanki Stenograficzne" mają w pierwszym rzędzie służyć jako lektura dla młodzieży szkół średnich i zawodowych Województwa Śląskiego i Zagłębia Dąbrowskiego, a następnie dopiero potrzebom ogółu stenografów, skupiających się w naszych organizacjach. Stosownie do tej wytycznej programowej, został też ułożony materjał redakcyjny.

Ufni w siłę żywotną młodzieży i członków naszych organizacyj, składamy przyszłość wydawnictwa w ich ręce w nadziei, że wspólnemi siłami stworzymy własny organ.

Stulecie stenografji polskiej.

W setną rocznicę urodzin jej twórcy Józefa Polińskiego.

Sto lat minęło — dnia 28 lutego br. — od urodzin Józefa Polińskiego i jednocześnie z tem zbiega się stulecie stenografji polskiej wogóle.

Historja stenografji polskiej — to historja życia, walki i twórczości Józefa Polińskiego. I jak ongiś nieśmiertelny Gabelsberger wydobył z mroków klasztornych spleśniałe już resztki stenografji starożytnej i tchnąwszy w nią nowego ducha cywilizacji, uczynił ją sławną sojuszniczką parlamentaryzmu zachodnio-europejskiego — tak Józef Poliński był twórcą i pionierem polskiego graficznego systemu stenograficznego, który pod jego kierownictwem zdobył forum b. sejmu galicyjskiego, poczem stał się jedynie panującym, najdoskonalszym systemem stenograficznym w Polsce.

Dzieje stenografji polskiej przedstawiają się w zarysie jak następuje: W roku 1828 pracuje nad stenografją polską red. Kazimierz Krupski, w r. 1838 występuje ze swoim podręcznikiem stenografji nauczyciel liceum krakowskiego Józef Pysz, zaś w r. 1863 pojawia się podręcznik stenograficzny dra med. Feliksa Sachse. Wszystkie te systemy były jednak oparte na zasadach geometrycznych. W systemach graficznych natomiast był Józef Poliński pierwszym, który przystosował system graficzny Gabelsbergera do pisowni polskiej i w r. 1861 wystąpił z pierwszym podręcznikiem tego rodzaju. Ale prawie jednocześnie z nim pojawia się także jego rywal Lubin Olewiński. Zaczęła się pomiędzy nimi przewlekła uciążliwa walka o system, a co najważniejsza o sejm galicyjski. Poliński zakłada „Pierwsze Gal. T-wo Stenograficzne we Lwowie“ dnia 10 kwietnia 1864. Olewiński zaś założył „T-wo Stenografów Polskich i Ruskich“ dnia 31 maja 1864. Walka ta toczyła się z niesłabnącem napięciem przez kilka lat i skończyła się epizodyczną porażką Polińskiego, gdyż Olewiński zdołał dzięki wpływowym osobistościom uzyskać Biuro Stenograficzne

Sejmu Galicyjskiego, które dzierżył od 1867 do 1875 r., w którym to czasie Poliński ostatecznie zwyciężył Olewińskiego na terenie sejmu i od 1875 do 1901 r., a więc przez 25 lat z rzędu kierował Poliński biurem stenograficznem sejmu galicyjskiego, nie przestając oczywista pracować nad udoskonaleniem swego systemu aż do zgonu 1901 roku.

Dzięki staraniom Polińskiego powstała we Lwowie państwowa komisja egzaminacyjna dla kandydatów na nauczycieli stenografji i lektorat stenografji na Uniwersytecie i Politechnice. Nadto postarał się o wprowadzenie nauki stenografji do szkół średnich i zawodowych, co w Małopolsce przetrwało w niektórych szkołach średnich do dziś dnia.

I tak stworzył Józef Poliński doskonały system stenografji polskiej, lecz nie stworzył polskiego ruchu stenograficznego z powodu bierności i apatji społeczeństwa polskiego. Umiera też twórca najbardziej rozpowszechnionego systemu stenograficznego w Polsce bez prawdziwego uznania. Uświadamiał to sobie doskonale sam mistrz, gdy w słowie wstępnem do podręcznika z roku 1893 pisał: „Stenografję polską postawiłem jak mniemam na stopniu najwyższej doskonałości, co też uznanem zostało w świecie stenograficznym zagranicą... Dziś jednak na schyłku życia mego muszę wyrazić ubolewanie, że to wielkie moje poświęcenie tak ze strony kraju i jego władz nie doznało żadnego poparcia... Dopóki stenografją nie zainteresują się osobistości wpływowe i nie użyczą swego poparcia, będzie tylko łatanina...“ Te słowa mistrza nie straciły i dziś na ważności.

Lecz życie gospodarczo-społeczne, płynące wartkim prądem nowego czasu, przyspieszony rytm pracy tak fizycznej jak i umysłowej otworzył dla stenografji szerokie horyzonty rozwoju. Józef Poliński stworzył dzieło, my zaś zwolennicy jego systemu tworzymy ruch stenograficzny w odrodzonej Polsce własnemi rękoma.

Stulecie stenografji polskiej jest dla nas potężnym impulsem w dalszej pracy nad krzewieniem stenografji wśród najszerszych warstw społeczeństwa polskiego.

A. Jung.

Popisy stenograficzne w Katowicach.

W dniu 25 marca br. odbyły się w sali rysunkowej Liceum żeńskiego w Katowicach drugie z rzędu popisy stenograficzne na terenie Województwa Śląskiego przy bardzo licznym udziale uczestników i gości. Komisję kwalifikacyjną stanowili profesorowie St. Korbel, Helena Mańkowa i Wł. Chrapusta. Do zawodów stanęło ogółem 130 uczestników. Połowę tej liczby stanowiła młodzież szkół zawodowych Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego.

Do zawodów kaligr. w tempie 80 zgł. na minutę zasiadło 72 uczestników. Zakwalifikowanych prac 34. Wyróżniono zaś 10 a to: pp. Gębkównę-Dąbrowa, Grzywnę-Sosnowiec, Kaczmarkównę-Katowice, Joszkównę-Ruda, Miczkównę-Król. Hutą, Szkopównę-Dąbrowa, Rawską-Katowice, Bednarską-Dąbrowa, Wolną-Król. Huta, i Kubicką-Dąbrowa.

Do zawodów na 100 zgł. na minutę zasiadło 32 uczestników. Kwalifikowanych prac 20. Nagrodzono: Barenblatównę-Katowice, Maciejewską-Król. Huta, Królównę-Katowice. Pochwałę zaś otrzymały: Kochówna, Fojtówna, Kumianka, Morawiecówna — Katowice; Niedzielski, Spanczyńska, Kostkówna i Danielewska — Król. Huta.

Do zawodów na 120—160 zgłosek na minutę zasiadło 26 uczestników. Kwalifikowanych prac 18. Nagrodzono: Szyszkównę-Katowice, Szkopównę i Frątczakównę-Dąbrowa. Dyplomy zaś otrzymali: Rawska, Lubelski, Królówna, Mojko — Katowice i Rakówna-Mikołów.

Do zawodów na 180—200 zgłosek na minutę zasiadło 16 uczestników. Kwalifikowanych prac 12. Główne nagrody otrzymali pp. Świerczyna, Witt i Fikówna — Król. Huta.

O poziomie odbytych popisów świadczy najlepiej opinja p. wizytatora W. O. P. inż. Kwiecińskiego, który oświadczył, że w uznaniu sprawności i użyteczności owych popisów, zamierza wprowadzić tego rodzaju popisy przy egzaminach końcowych w szkołach zawodowych Województwa Śląskiego.

Druck von Carl Creutzburg, Dresden.

Errata

Z powodu nieuwagi autografa przy kopjowaniu autogramu wkradły się do tekstu stenogr. pewne błędy graficzne, które niniejszem prostujemy:

Str. 1.	wiersz	1	wyraz	3	winien	brzmieć	spójrzała, wyraz 14 komina.
	„	3	„	12	„	„	śpiesząc
	„	6	„	10	„	„	jutrzni
	„	7	„	3	„	„	w krągłych „ 13 że.
	„	8	„	6	„	„	zanieca
	„	11	„	17	„	„	dumny
	„	12	„	2	„	„	godności
	„	21	„	2	„	„	wątłe
Str. 2.	„	1	„	15	„	„	uśmiechał
	„	3	„	9	„	„	wyśmienity
	„	6	„	5	„	„	podmurowaniu
	„	10	„	4	„	„	przykrym świstem
	„	12	„	9	„	„	przeciągły
	„	14	„	9	„	„	trzęsły
	„	15	„	7	„	„	piękną wyraz 12 wyrabianą
	„	16	„	9	„	„	grochówkę
	„	17	„	9	„	„	główna
	„	18	„	7	„	„	przysunął
	„	20	„	11	„	„	chwałę „ 15 Matce
	„	21	„	1	„	„	Najświętszej
Str. 3	„	4	„	14	„	„	w zapracowaną
	„	8	„	6	„	„	zasłuchana
	„	12	„	12	„	„	walący
	„	15	„	11	„	„	obłoczki
	„	16	„	14	„	„	słońce
Str. 4.	„	2	„	4	„	„	by
	„	5	„	8	„	„	walił
	„	7	„	10	„	„	odbijały
	„	10	„	13	„	„	stanął
	„	14	„	3	„	„	z nim
	„	17	„	16	„	„	znów

Bibljografja.

Wkrótce ukaże się nowy podręcznik stenografji niemieckiej, przystosowany do systemu Polińskiego, prof. Fr. Kotasa. Pomysł autora polega na znacznem uproszczeniu nauki stenografji niem. dla znających stenografję polską systemu Gab.-Polińskiego. Uczący się tej stenografji znajdą takie ułatwienia w doborze typów, jak np. alfabet łaciński w odróżnieniu od gotyckiego w języku niemieckim. Pozatem ułożył autor bardzo stosownie materjał dydaktyczny, uwzględniając należycie teorję i metodykę stenografji w praktyce.

Wydawnictwa.

Dr. Szymon Taub. Dzieje biura stenogr. b. sejmu gal. z ilustr. Cena 1.— zł. Zarys historji stenografji polskiej; cena 2.— zł.

Red. Wł. Chrapusta. Księga Pamiątkowa III. Kongresu Stenografów Polskich; cena 1.— zł.

Do nabycia w Sekretarjacie Zespołu, Katowice, ul. Francuska 17.

Korespondencje.

Katowice. Zespół liczy obecnie 8 kół stenograficznych o ogólnej liczbie członków 300. Wszystkie miejscowe towarzystwa rozwijają intensywnie organizacyjną działalność. Zarząd Zespołu poczynił nadto starania, by działać propagandowo za pośrednictwem katowickiego radja.

Król. Huta. Towarzystwo miejscowe rozwija się coraz bardziej, prowadząc we własnym zakresie kursa stenograficzne. Odbywa regularnie miesięczne zebrania, połączone z odczytami naukowemi i kulturalno-oświatowemi. Zarząd towarzystwa wyda niebawem jednolite odznaki stenograficzne dla wszystkich towarzystw naszych.

Ruda. Towarzystwo nasze jest na terenie tutejszym jedną z najczynniejszych organizacyj. Prowadzi kursa, urządza pogadanki kulturalno-oświatowe i odbywa regularnie miesięczne zebrania.

Ze świata stenograficznego.

Dnia 2. września br. otwarto w Budapeszcie XV. Międzynarodowy Kongres Stenografów reprezentowany przez delegatów 16 państw m. i. i Polski. Obrady toczyły się w gmachu parlamentu pod przewodnictwem ministra ośw. hr. Kuno Elbersberga i wiceprezesa izby dra. Puky'ego.

Postanowiono domagać się od wszystkich rządów obowiązkowego zaprowadzenia stenografji do szkół średnich, administracji państwowej i sądownictwa.

Stenografja w szkołach powszechnych w Woj. Śląskiem.

Wydział Oświecenia Publicznego Woj. Śl. zaprowadził na zasadzie reskryptu min. obowiązkowe nauczanie stenografji polskiej i pisania na maszynach w 8-io klasowych szkołach powszechnych.

Księgarnia i Drukarnia Katolicka S. A., Katowice